

Utbildningsnämnden

Handläggare: Knut Nygaard
Titel: Skolchef/Verksamhetschef
E-post: Knut.nygaard@norrtaelje.se

Till: utbildningsnämndens arbetsutskott

Remissvar – Samverkande krafter – Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

U 2020/06271

Förslag till beslut

Utbildningsnämndens godkänner och antar barn- och utbildningskontorets förslag till remissvar, som sitt eget och vidarebefordrar det till utbildningsdepartementet.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Utbildningsdepartementet har tagit ett betänkande, SOU 2020:66, Stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med Svenska som andraspråk(KLIVA-utredning).

Utredningen har bland annat analyserat förutsättningarna för elever som läser SFI(Svenska för invandrare) att erbjudas en utbildning av god kvalitet som möter deras behov samt förbättra genomströmningen och underlätta övergången till och kombinationer med annan utbildning.

Utredningen har också haft i uppdrag att föreslå hur huvudmännens styrning, ledning och uppföljning kan förbättras inom SFI när det gäller utbildning i egen regi som utbildning som utförs på entreprenad.

Utredningens författningsförslag och bedömningar återfinns i följande rubriker

1. Styrning och ansvarsfördelning
2. Kommunalt språkansvar, KSA
3. Studieplanering och vägledning
4. Verksamhetspoäng
5. Digitala studieformer
6. Jämställda villkor
7. Kompetens

BoU anser att flera förslag är bra. Utredningen har synliggjort fler brister i den administrativa rapporteringen och statliga myndigheters förutsättningar att både ta emot och ge en service, även till externa utbildningsanordnare. Den administrativa rapporteringen medger även en uppföljning byggd på mer tillförlitliga jämförbara uppgifter mellan kommunerna.

Norrtälje liksom övriga stockholmsregionen och Uppsala har en lång erfarenhet av att vuxenutbildningen i delar bedrivs av externa utbildningsanordnare. Genom externa utbildningsanordnare får elever i många fall fler utbildningsanordnare och utbildningar att välja mellan. Modeller för uppföljning kan skilja sig mellan kommunerna och kan påverka så att det skiljer sig mellan utbildningarna. BoU anser dock att uppföljningen också kan skilja sig mellan kommunernas egen regi och extern regi varför det är bra att också detta belyses av utredningen.

Utredningen belyser behovet av individens plikt och huvudmannens skyldighet när det gäller språk och etablering i samhällsliv och arbetsliv. BoU anser liksom utredningen att SFI bättre kan användas som ett medel för etablering och på arbetsmarknaden.

BoU anser att de förslag som återfinns i betänkandet är viktiga, men det görs redan en del i de förslag som betänkandet lägger fram.

Ärendet

Beskrivning

Utbildningsdepartementet har lagt fram ett förslag till ny lag i promemoria betänkandet - *stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med Svenska som andraspråk*. Utredningen har utgått från behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, SFI

Regeringen tillsatte i juli 2018 utredningen En sfi och vuxen-utbildning av högre kvalitet. Utredningen fick namnet *Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk*, KLIVA- utredningen.

Utredningen har fått tilläggsuppdrag om bland annat utbildningsplikt, vilket delredovisades 2019. Utredningens uppdrag kompletterades under 2019 med hur huvudmannens styrning och ledning, systematiskt kvalitetsarbetet och möjligheter att kontrollera utbildningen som genomförs på entreprenad.

Utredningen slutredovisades till ansvarigt statsråd den 30 november 2020 och presenterades av regeringen 1 december 2020.

Norrtälje kommun har utsetts till remissinstans för betänkandet "*Samverkande krafter- för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med Svenska som andraspråk*"

KLIVA-utredningen redovisar i sitt betänkande sitt uppdrag att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och sfi i kombination med annan utbildning inom kommunal vuxenutbildning.

Utredningen föreslår bland annat:

- Tillsyn av skolinspektionen även på verksamhetsnivå. Ökat för systematiskt kvalitetsarbete inom komvux. Förbättrad nationell statistik om bland annat studieresultat och kostnader
- Kommunalt språkansvar för kommunerna för att söka upp, motivera och stödja individer att påbörja och slutföra hela sfi-utbildningen samt tidsbegränsad sfi-utbildning.
- Progressionsplanering och kartläggning av litteraciteter.
- Reglering av distansundervisning inom sfi.
- Kompetensutvecklingsinsatser specifikt för sfi och övriga komvux, plan för ökade behörighetskrav för lärare i sfi.
- Profilerings av högskolekurser i svenska som andraspråk mot vuxenutbildningen och satsning på ämnesdidaktisk forskning om vuxnas lärande av och på svenska som andraspråk inom komvux.

Lagkrav

Betänkandet, 2020:66, är en ändring av Skollagen (2010:800), förordningen om vuxenutbildning (2011:1108).

Koppling till gällande styrdokument

Betänkandet ligger i linje med kommunfullmäktiges mål om att öka genomströmningen av elever inom SFI.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Lagförslaget kan komma att generera merkostnader att genomföra. Genom samordning av kommunens verksamheter för målgruppen kan dock synergieffekter uppnås, vilket även kan vara kostnadsbesparande. Den särskilda Funktion för KSA är dock direkt en ny kostnad för kommunen.

Förvaltningens analys och slutsatser

Remissvar till Promemorians förslag med synpunkter från BoU

1. Styrning och ansvarsfördelning

Utredningens förslag innebär att dagens system och regelverk ska bibehållas men att förändring behövs beträffande styrning och ansvarsfördelning. Skolinspektionen föreslås göra tillsyn på verksamhetsnivå som komplement till dagens tillsyn på huvudmannanivå samt att deras uppdrag ska stärkas gällande granskningen av den kommunala vuxenutbildningens systematiska kvalitetsarbete. Skolverket föreslås dels att ta fram allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete inom vuxenutbildningen och dels tillsammans med Upphandlingsmyndigheten ta fram stödmaterial för offentlig upphandling inom vuxenutbildningens område.

Utredning föreslår även en del förändringar gällande de uppgifter som samlas in för statistik med syftet att öka statistikens relevans, korrekthet och tillgänglighet samt öka möjligheterna till jämförelser och uppföljning av olika slag.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

Norrtälje kommun anser i stort att utredningens förslag är bra och instämmer i behovet av att se över relevansen och korrektheten i den information som samlas in för statistik.

2. Kommunalt språkansvar, KSA

Utredningen föreslår att införa ett kommunalt språkansvar som ska regleras i skollagen. Målgruppen för KSA ska utgöras av de kommuninvånare som har rätt till studier inom kommunal vuxenutbildning och som saknar kunskaper motsvarande sfi D-kursen. Förslaget innebär skärpta krav på varje kommun gällande att nå ut till och motivera personer som har rätt till utbildning samt vuxna som omfattas av språkansvaret att delta i och fullfölja utbildning i enlighet med den individuella studieplanen. Kommunen ska även dokumentera sina insatser inom detta område.

Utredningen föreslår att inrätta en KSA-funktion som ska samordna vuxenutbildning med arbetsmarknadsinsatser och socialtjänst samt samverka med arbetsgivare och Arbetsförmedling. KSA-funktionens ansvar omfattar ett systematiskt uppföljningsarbete tillsammans med vuxenutbildningen och genomförande och uppföljning av kommunens handlingsplan för KSA-arbetet.

Utredningen föreslår att rätten till utbildning i svenska för invandrare begränsas till fyra år från det att utbildningen påbörjas, förutom i de fall då särskilda skäl föreligger då utbildningstiden kan förlängas.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

Norrtälje kommun instämmer i att det finns ett behov av att samordna planeringen och uppföljningen kring målgruppen. Den föreslagna KSA-funktionen skulle kunna tillgodose detta behov, men eftersom det är flera myndigheter och verksamheter kopplade till målgruppen krävs en tydlig ansvarsfördelning och reglering av exempelvis informationsöverlämning och prioritering av aktiviteter/insatser för respektive individ inom målgruppen.

Norrtälje kommun anser att förslaget om begränsad tid för sfi i stort är bra, men det behöver tydliggöras vad särskilda skäl kan innebära. Begreppet är brett och skulle kunna omfatta anledningar till studieuppehåll, exempelvis arbete, föräldraledighet, sjukdom etc; men även förutsättningar som påverkar elevens progression inom kurserna. Om det inte finns tydliga riktlinjer kring detta är risken att tidsbegränsningen inte kan tillämpas så som det är tänkt.

3. Studieplanering och vägledning

Alla nyanlända elever som tas emot till utbildning i sfi föreslås att genom obligatorisk kartläggning med fokus på litteracitet få sina kunskaper bedömda.

Utredningen föreslår att den individuella studieplanen som upprättas för elever inom sfi och elever inom kombinationsutbildningar med svenska som andraspråk på grundläggande nivå ska innehålla en individuell progressionsplanering samt att en överlämning av den individuella studieplanen till mottagande skolenhet ska ske i de fall elever inom sfi påbörjar utbildning hos ny huvudman.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

Norrtälje kommun anser att förslaget är bra. Obligatorisk kartläggning och en individuell studieplan som inkluderar elevens progressionsplanering och som följer med eleven ökar möjligheterna till ett individanpassat upplägg på undervisningen. Förslaget att studieplanen ska överlämnas till skolenhet vid byte av huvudman bör dock utökas till överlämning även mellan skolenheter som tillhör samma huvudman.

4. Verksamhetspoäng

Utredningen föreslår att ett system där man i form av verksamhetspoäng anger fastställda kurstider för sfi på samma sätt som för övriga komvux. 1 undervisningstimme inom sfi ska motsvara 1 verksamhetspoäng. Skolverket föreslås inkludera införandet av verksamhetspoäng i samband med den revidering av kursplanen för sfi som kommer att göras utifrån den nya betygsskalan.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

Norrtälje kommun anser att utredningens förslag inom detta område är bra.

5. Digitala studieformer

Utredningens förslag innebär att möjligheten till distansundervisning inom SFI begränsas till elever som utifrån personliga skäl som arbete, avstånd till skola eller hälsa har önskemål om sådan undervisning samt då huvudmannen anser att förutsättningar att tillgodogöra sig sådan utbildning finns.

Skolinspektionen föreslås få i särskilt uppdrag att göra en kvalitetsgranskning av distansutbildningen i sfi.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

I förslaget nämns att distansundervisning kan erbjudas endast när huvudmannen anser att eleven har förutsättningar att tillgodogöra sig sådan undervisning. Under rubriken "Förutsättningar att tillgodogöra" beskrivs att en rektor tillsammans med medarbetare bör ta fram rutiner för bedömning och beslut. Sfi bedrivs i såväl egen som extern regi och rektor behöver därmed inte vara synonymt med huvudman. Ett förtydligande gällande vem som ska bedöma förutsättningar att tillgodogöra sig distansundervisning behövs.

6. Jämställda villkor

Utredningen bedömer att det finns behov av att utveckla möjligheterna till validering av kompetens inom kvinnodominerade yrken.

Utredningen föreslår ökad uppföljning av verksamheter som riktar sig mot kortutbildade och utrikesfödda, på verksamhets- och individnivå. Uppföljningsansvaret föreslås att fördelas mellan Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Skolverket och Sveriges kommuner och regioner.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

Norrtälje kommun instämmer i att det finns behov av att utöka möjligheterna till validering inom många områden. Utredningens bedömning är att validering ska kunna ske i anslutning till yrkesutbildning inom Vuxenutbildningen i Arbetsförmedlingens regi. Norrtälje kommun anser att det bör fastställas hur och av vem validering genomförs för att den ska vara likvärdig och gångbar på arbetsmarknaden. Efter genomförd validering bör personen vars kunskaper har validerats få ett valideringsintyg/-betyg som är utformat på ett sätt som gör det enkelt för arbetsgivarna att känna igen. I dagsläget utförs validering av olika instanser och intygen för validerad kunskap ser olika ut vilket gör att arbetsgivarna ofta inte godtar det som tillräckligt för att anställa personen utan kräver betyg från genomförd utbildning. Detta medför att personer som redan har kunskap måste utbilda sig på nytt vilket är ineffektivt kostnadsmissigt för samhället och tidsödande för personen i fråga.

Norrtälje kommun instämmer i att det finns ett behov av tydligare uppföljning kring såväl verksamheter som riktar sig till målgruppen som individer inom målgruppen men anser att det skulle vara fördelaktigt om en myndighet fick det övergripande ansvaret för denna uppföljning. I dagsläget är uppföljningsansvaret fördelat på ett liknande sätt som i förslagen, vilket innebär att det på många håll saknas en övergripande bild samt att individerna som deltar i uppföljning får svara på liknande frågor gentemot flera instanser.

7. Kompetens

Utredningen har i sitt arbete med att analysera förutsättningar för god kvalitet inom sfi och sfi i kombination med annan komvux-utbildning identifierat tre prioriterade utvecklingsområden: Systematisk verksamhetsutveckling, undervisning i sfi och sfi kombinerat med ämne/yrke samt kartläggning och bedömning för undervisning.

Utredningen föreslår att lämpliga lärosäten ska ges i uppdrag av Skolverket att utforma kurser för ökad kvalitet i undervisningen av elever med svenska som andraspråk inom komvux. Kurserna ska vara högskolepoänggivande och rikta sig till huvudmän, rektorer och lärare. Statlig ersättning ska utgå till kommuner som deltar i utbildningen. Utredningen föreslår även en plan för högre behörighetskrav för lärare inom sfi och grundläggande svenska som andraspråk samt att det ska finnas profilerade kurser inom svenska som andraspråk mot vuxnas lärande.

Utredningen föreslår att ett lärosäte ska få i uppdrag att ta fram vux-anpassat bedömningsstöd för språkinläring. Materialet ska relateras till det befintliga materialet *Bygga svenska* som används inom övriga skolformer. Utredningen föreslår även att Skolverket ska ta fram ett nationellt skolutvecklingsprogram samt genomföra särskilda riktade insatser på regional nivå med fokus på undervisningskvalitet för komvux-elever med svenska som andraspråk.

Utredningens förslag innebär även stärkt forskning inom områdena vuxnas lärande och svenska som andraspråk inom komvux.

Synpunkter från Norrtälje kommun:

Norrtälje kommun instämmer i utredningens bedömning gällande behovet av såväl kompetensutveckling för verksam personal inom kommunal vuxenutbildning som en förändring av lärarutbildningen med möjlighet att profilera sig mot vuxnas lärande. Norrtälje kommun ser även positivt på förslagen rörande forskning inom området.

I flera av betänkandes förslag till förändringar föreslås ett mångledat ansvar mellan olika offentliga aktörer. Norrtälje ser fördelar med att offentliga aktörer samverkar men anser samtidigt att det måste finnas en tydlighet vilken aktör som ansvarar för vad. En otydlighet i ansvarsfördelningen kan leda till sena processer.

I övrigt återfinns Norrtäljes kommentarer under respektive enskilt förslag som belyser konsekvenserna.

Tidplaner

Remissvaret ska skickas in senast 2021-04-08.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Knut Nygaard
Skolchef, vuxenutbildningen
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

Samverkande krafter- för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med Svenska som andraspråk” Länk till SOU 2020:66

<https://www.regeringen.se/4ad508/contentassets/82847c1c20d94fb9973c4cbde06d2b56/samverkande-krafter--for-starkt-kvalitet-och-likvardighet-inom-komvux-for-elever-med-svenska-som-andrasprak-sou-202066>

Beslut skickas till

Arbetsmarknad- och integration, Socialkontoret

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
anita.carlstedt@regeringskansliet.se